

TABEL CRONOLOGIC¹

- 1851 – 15 februarie: Se naște Spiru C. Haret la Hanul Conachi, județul Putna, Primul din cei patru copii ai lui Costea Haret și ai Smarandei, născută Stefanovici, din Dorohoi. Tatăl lui Spiru a fost funcționar judecătoresc în mai multe orașe din Moldova, între care Dorohoi și Iași
- 1860 – Spiru este elev în clasa a II-a la școala primară din Iași (Sărărie), după ce a învățat carte mai întâi acasă, cu mama, și după ce a absolvit prima clasă elementară la Dorohoi
- 1862 – În urma unei triste întâmplări familiale, este luat de o rudă-tutore la București, unde termină clasele primare la Școala Cuibul cu barză, azi Școala generală 152, în condica acesteia fiind înscris ca „fiu de boeriu”. Absolvă cu „fiu de boeriu”. Absolvă cu „eminenția” la toate materiile. În toamna aceluiași an reușește la concursul de interni de la liceul Sf. Sava, unde, din cei șapte ani de studii, cinci a fost intern.
- Se distinge la matematică și fizică, fiind un elev harnic și conștiincios. Întocmește rezumate și adevărate „cursuri” de algebră și trigonometrie pentru uzul propriu și al grupei de colegi cu care învață.
- Traduce din manuale franceze de trigonometrie și astronomie. Aici își găsește începutul tratatului de astronomie al lui Quételet, tipărit în 1873. Cursul de trigonometrie va cunoaște mai multe ediții.
- 1869 – Trece examenul de bacalaureat
- 1870 – Student la Facultatea de științe din București, secția fizico-matematică. Reușește la concursul pentru ocuparea catedrei de matematică la Seminarul central din București. După demisia de la catedră (1872), preluând sarcinile de tutor al fratelui și al celor două surori, dezvoltă o activitate publicistică – prin articole de conținut științific și prin munca de editare a „Anuarului științific al României pe anul 1875”.
- 1874 – Cu un an de întârziere din cauza dificultăților materiale, își ia licența în științele fizico-matematice.

¹ După Leon Țopa – *Spiru Haret date bio-bibliografice*, din ediția Spiru Haret - *Mecanica socială*, Editura Științifică, 1969

- 1874 – *septembrie*: Reușește la concursul Ministerului Instrucțiunii (ministru Titu Maiorescu), „pentru un stipendiu de 3.000 lei anual, pe trei ani”, cu scopul „de a studia în acest timp științele matematice teoretice la Facultatea de științe din Paris”.
- 1875 – *9 august*: Constatând lipsuri în pregătirea sa de specialitate, dă examenul de licență în matematică la Paris.
- 1876 – *2 august*: Își ia licența în științele fizice. I se prelungește bursa de studii până la 1 ianuarie 1878.
- 1877 – Publică primele rezultate ale cercetărilor sale pentru teza de doctorat în *Dărilor de seamă* ale Academiei de științe din Paris.
- 1878 – *30 ianuarie*: Susține „una din cele mai frumoase teze de doctorat din câte s-au ținut la Sorbona”, cu tema stabilitatea sistemului nostru planetar, purtând titlul „*Despre invariabilitatea axelor mari ale orbitelor planetare*”. Teza a avut mare răsunet și a fost tipărită în 1878 la Facultatea de științe din Paris și apoi în 1885 în Analele Observatorului astronomic din Paris. Este primul doctorat în științe dat de un român la Paris și al patrulea doctorat în matematică luat de români.
- 1878 – Întors în țară, este numit profesor suplinitor la catedra de matematică a gimnaziului „Mihai Bravu”. La 3 aprilie primește suplinirea catedrei de mecanică rațională de la Facultatea de științe din București; la 15 septembrie 1878 ocupă aceeași catedră prin concurs. Va fi numit profesor universitar definitiv abia în 1882, la 14 ianuarie.
- 1879 – *3 iunie* Este ales membru corespondent al Academiei Române
- 1879–1882 – Însărcinat de ministru, face rapoarte asupra unor școli din Moldova (1879, 1880) și din București (1881). Publică studiul asupra proiectului de răscumpărare a căilor ferate (1880)
- 1881–1891 – Predă la Seminarul „Nifon Mitropolitul” matematica; la Școala de artilerie și geniu, mecanica rațională; la Școala de poduri și șosele, algebra superioară și geometria; la Școala de ofițeri, mecanica rațională. În 1881 este numit membru în Comisia centrală de statistică. În același an deține și calitatea de conservator al Muzeului de antichități, în care se afla tezaurul de la Pietroasa. Execută lucrări de inginer hotarnic, tipărind numeroase broșuri asupra hotărniciei unor moșii între anii 1893–1911. Din păcate, cum remarcă elevul său, matematicianul Gh.

Țițeica, cursul de „mecanică cerească”, pe care intenționa să-l țină pentru doctoranzi, n-a putut să ia ființă „din cauza lipsei de auditori pregătiți”.

- 1881 – Este anul în care începe cariera lui Haret la Ministerul Instrucției și al Cultelor ... La chemarea lui Vasile Urechia, face parte din consiliul permanent al ministerului.
- 1884 – 4 mai Inspector general al școlilor (ministru P.S. Aurelian), în care calitate elaborează „frumosul raport” din 1884, primul studiu mai cuprinzător al lui Haret asupra învățământului.
- 1886 – Candidează, dar nu este ales membru activ al Academiei Române.
- 1889 – Devine membru al Clubului partidului liberal.
- 1892 – Este ales membru activ al Academiei. Își propusese să țină discursul de recepție cu tema „Influența științelor pozitive asupra dezvoltării condițiilor vieții moderne”. Discursul n-a fost redactat în întregime și n-a fost citit.
- 1895 – Deputat de Ilfov.
- 1896 – Raportor al proiectelor privitoare la învățământ, reprezentate de P. Poni, ministrul Instrucțiunii.
- 1898 – Legea învățământului secundar și superior.
- 1899 – Legea învățământului profesional.
Proiectează, organizează și îndrumă o vastă activitate: școli de adulți, grădini școlare (loturi), cărți gratuite pentru copii săraci, cantine școlare, instituie medalia „răsplata muncii” pentru corpul didactic, apare revista Albina (1.X.1897); încurajează scriitorii prin înființarea posturilor de referendari la „Casa școalelor”, concepe o revistă pentru cunoașterea țării în străinătate etc. Înființează o comisie în cadrul ministerului care elaborează programa școlilor secundare și regulamentele întregului învățământ.
- 1899–1990 – Desfășoară o susținută activitate de apărare a legislației școlare, anulate de guvernul conservator, ca și a realizărilor pe planul educației poporului. Publică 26 de articole la „Voința Națională” în acest sens și apoi articolul „epocal” apărut în „Convorbiri didactice” (1900), în care sunt dezvoltate fundamentele haretismului: „Societatea corpului didactic primar și Liga

învățământului”. Propune „un plan armonic și bine hotărât” pentru dezvoltarea României moderne. Ideile din 1900 le va relua în 1905, când apare al doilea studiu de sociologie haretiană: „Chestia țărănească”.

- 1901, 14 februarie
1904
- Pentru a doua oară ministru al Instrucției. Perioadă culminantă în activitatea reformatoare, școlară și extrașcolară. Aplicând „programul” formulat în 1900, repune în vigoare legea lui Poni și propriile legi privind învățământul.
O analiză a evoluției legislației administrative școlare de la 1895 și până în 1903 este prezentată în rapoartele din 1901 și 1903 adresat regelui.
- 1904
- Acțiuni de educație patriotică: aniversarea luptelor de la Războieni, Călugăreni, 400 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare.
- 1905
- Fiind „în opoziție”, publică valorosul studiu *Chestia țărănească*. Tot ce propune în această lucrare sociologică „formează un sistem în care diversele părți se sprijină unele pe altele”, după cum în 1900 arătase că economia și cultura „una nu merge fără cealaltă”.
În același an înființează „Revista generală a învățământului”, cerând sprijinul cadrelor didactice pentru reformele sale școlare și pentru educația extrașcolară.
- 1907
- Este acuzat ca autor moral, direct și indirect prin învățătorii formați de el, al mării răscoale țărănești.
Apăruse ediția a II-a A *Chestiei țărănești*.
- 1907, 4 martie 1910,
29 decembrie
- Pentru a treia oară ministru al Învățământului și Cultelor. Deține interimatul președinției consiliului de miniștri, în locul lui D. Sturdza, bolnav; de aceea activitatea sa la ministerul de resort trece pe planul al doilea.
- 1910 – noiembrie
- Apare la București și la Paris, în franceză „Mécanique sociale!”, redactată în anii 1909–1910.
- 1911 – 11 ianuarie
- I se aprobă concediul de la catedra universitară pe care o va prelua Traian Lalescu.
- 1911 – 11 mai.
- Se retrage la pensie, după 34 de ani de activitate în învățământ.
Se înființează „Asociația universității populare din București” din al cărei comitet face parte. Apare lucrarea omagială *Lui Spiru C. Haret „Ale tale dintru ale tale”*.

- 1912 – 10 iunie Ia naștere „Liga Deșteptarea” pentru „ajutorarea muncitorimii ca să se ridice la buna stare și trezirea sufletească cerute de vremea în care trăim”. Apare și o revistă cu același nume.
- 1912 – 17 decembrie În urma unei boli necruțătoare (cancer), Spiru C. Haret, moare.